

MAGYAR KURIKUL

Bétsből, Mártzius' 6-dikán 1818.

Frantzia Ország.

Bruneau, kit már több ízben említettünk, úgy látszik, hogy nem csak maga van, a' ki szeretné, ha elhitethetné a' világgal, hogy ő XVII dik Lajos. Nevezetesen Febr. 18-dikán egy külső formájára nézve tisztességes, jó házból való, és tsinosan öltözködött ifju ember jelent meg a' Tüillériában, és *Angouleme* Herczegnével akart minden módon beszélni. Midőn a' Kapus eligazította, elő vett a' mondott ifju ember egy irást, és azzal a' meghagyással adta által annak, hogy azt, ő Kir. Herczegasszonyának nyujtaná-be. E' meg lévén nem ment el dolgára, hanem addig jött ment, hogy egyszer az ebédlő szála előtt való szobához ért. A' Király ő Felsége éppen az asztalnál volt, és ő tsak neki! be akar menni. Ezt látván a' testörző strázsa, idejében elejét vette, hogy az meg ne történhessen. Midőn azt kérdezte volna ez a' testörző tőle, hogy hova akar menni? ezt felelte: a' Királyhoz, — és mit akar ott? a' Királlyal beszélni, — mi ember? Neki tsak a' Királlyal beszélni kell, úgymond. Ezen görbe feleletekből meg nem okosodhatván a' strázsa; megsípeti, és a' gráditson levezetteti. Rimánkodik és eszedzik annak a' Tisztnek, a' ki kísérte, hogy hotsássa őtet a' Királyhoz; mert elmulthatatlanul kell neki ő Felségével beszélni. Ha ezt a' szolgálatot megteszi az úr nekem, úgymond ő, tsak beszélhessek egyszer a' Királlyal, meg leszsz az úr

szerekséjének a' talpköve vetve. Ha pedig nem beszélhetek ő Felségével, úgy oda vagyok; én Navarrai Károly vagyok! — A' Királyi testörző seregek strázсахázába vitettetvén, itt a' káplárnak 800 frankot ígér, ha azt a' levelet, melyet kezébe ad, oda szolgáltatja, a' hova kell. Levetkeztetik; de semmit sem találtak nálla olyant, a' miből valami gonosz vagy gyilkos szándékra lehetett volna gyanakodni. Ugy beszéllik, hogy tsak különböző személyekhez intézett több levelek, és sok pénz volt nálla. Jól és igen módosan beszélt. Tsak mind azon esdeklett, hogy hotsássák a' Király elébe, a' ki őtet mihelyt meglátja, mindjárt meg fogja esmerni, hogy Navarrai Károly, egy sebforradásról. A' strázсахázból Marsall *Victornak*, mint a' ki éppen szolgálaton volt, Generalstábjához vitték. Tsak kevés utannajárás kellett reá, hogy kitudták, ki legyen ez a' személy? T. i. nem egyéb egy néhai VáltóTörvénszéki Agensnél; *Dufresne* a' neve; már ezelőtt mint megháborodott elméjüt *Esquirol* Orvos Dr., a' ki éppen tsak az ilyen szereksétsleneknek orvoslásával foglalatoskodik, maga házánál gyógyította őtet, és már annyira is vitte vele a' dolgot, hogy intézetéből mint ollyat, kinek már nintsen baja, elbotsátotta. De ismét láttatván rajta elébbeni nyavalyájának jelei, már a' familiája azon gondolkozott, hogy *Esquirol* úrhoz ismét vissza adják őtet. Azonban ő annak elejét vette a' fennt leirtt gondolatlan lépés által, magát ollyan

dologba kevervén, mellyből legfellyebb is csak elmeheli megháborodása menthethé ki. De lássuk, hogy hát *Bruneauval* a' minap olta mire mentek? Febr. 12-dikén ismét egynéhány tanúkat halgattak ki a' dolgában. Többnyire mind *Vezins* *Vihiersi* és a' *Saumur* vidékről való parasztok voltak. Egy *Prudhomme* nevű azok közzül magát *Bruneau* Keresztatjának adta ki; de ez felpattant, és ezt mondta: a' *Braissau* Herczeg Párisnak Kormányozója az én Keresztatyám. — Egy *Joly* Magdolna azt állította, hogy *Bruneaut* 1796-ban ennek sogoránál *Delaunaynál* *Vezinsben* látta, a' hol az fatzipötsinálás' mesterségét tanulta, és több botra, mint kenyérre szolgált. Elölülő: Mennyi ideje lehet ennek? Tanú: 15, vagy 16 esztendeje, biz én olyan pontosan nem tudom. Erre *Bruneau*: Azt bíz' elhiszem; mert az én *Versáliei* keresztlevelemet nem látta. — *Joly* Magdolna így folytatta továbbá beszédjét: Mikor *Bruneau* 1815-ben visszatért, ugy adta ki magát mintha Amerikából való volna; de én ezt mondtam neki: ha mindjárt ördög vagy is; de *Bruneau* vagy! ő *Saumuri* testvérjéhez olly nagyon hasonlít, mint egy tsep víz a' másikhoz, és akármit felmernék tenni, hogy ő az, és nem XVII. Lajos. — *Pont de Céi* Vendégfogadós *Leclere* a' ki valaha XVI-dik Lajosnak szakátsa volt, azt beszéltte, hogy a' bevádoltatott személy 1815-ben Octoberben hozzá jött, és ezt a' kérdést tette elébe: Esmer-e az úr engemet? — Nem, ha pedig még egyszer megnézem is az urat, az csak annyi mint kettő. Mit? az úr XVI-dik Lajosnál szakáts volt, és még sem esmer engemet? Én az ő fia XVII. Lajos, Frantziának Királya vagyok; csak juthat eszébe az úrnak, hogy sokszor meg rángatta a' fületem, mikor a' konyhába mentem. — Elment-e az úrnak az esze? Én a' Printznek füleit rángattam volna

meg? majd szépen tömlőtzebe tettek volna engemet. — Itt a' Passusom, úgymond *Bruneau*, abban megláthatja az úr, hogy én Navarrai Károly vagyok. Vendégfogadós: az egész Királyi házban ollyan nevű személyt nem esmerek, az úr egy *Bourbonhoz* képpent ollyan, mint egy tsepp víz egy pohár Burgundiaíborhoz. Én minden Printzeket esmerek, mivel velek együtt kivándorlottam: Elölülő: Megesmeri az úr hogy igaz a' mit ez a' Tanú mond? Brun. van valami igaz benne az igaz; de én soha a' füléráogatásról nem beszéltem. — Ismét egymásik Tanut vettek elő, ki is egy *Vezinsbe* való *Gandre* nevű aszszony volt. Ennek a' vallása ide ment ki: 1815-ben Octoberben jött, úgymond, *Bruneau* hozzám, és furtsa viszontagságai között azzal mulattatott, hogy mint tsavargott idegen Udvaroknál, és mitsoda történetei voltak idegen Országi Printzekkel. — Itt szaván fogja *Bruneau*, és ezt mondja: és Printzaszszonyokkal, de nem ezzel az aszszonnyal. — Egy *Brunnet* nevű Tanú is azt vallotta, hogy akkor tájban jött hozzá is *Bruneau*, és még jut eszébe az is, hogy így köszönt be: *Bonjour Mr. Brunnet!* ő pedig így fogadta *Bonjour Mr. Bruneau!* Azután beszédbe keveredvén egymással, *Bruneau* Printzeket, és Printzaszszonyokat emlegetett előtte, és utóbb azt mondta, hogy 200 szeretsenjei vannak, mellyre *Brunnet* neki ezt felelte: no jó, biz az jobban is illik hozzá, mint a' *Vezinsi* Báróság; furtsa fi biz az úr! *Bruneau* erre így felelt: ollyannak kell a' világon lenni. — *Bruneaunak* szüléiről rokona, *Jourdran* aszszony azt beszéltte, hogy az ő atya szüléinek halála után fiává akarta őtet fogadni. — Erre *Bruneau* így szóllott: ollyan voltam mint a' madár, melly ágról ágra ugrál. — Az Elölülő ezt a' kérdést tette a' Tanú elébe: Hát tudja-e bizonyo-

san hogy a' bevádoltatott személy *Vezin-si* fatzipötsinálónak a' fija? Tanu: bizonyosan. Br. hiszen ama híres Orosz Czar *Nagy Péter* áts volt. A' tanú így beszélt tovább: azonban mind tsak elakarta velünk hitetni, hogy ő *Navarrai Károly*, én pedig azt tagadtam, 's azért osztán kifakadt és ezt mondta: hát talán haragudnál, hogy ha majd egyszer Frantzia Országnak thronusára lépnek, 's minnyájakat boldoggá tennék. Én (úgymond a' Tanú) ezt oly képtelennek találtam, hogy a' kezemben lévő fatzipövel jót ütöttem reá, és ezt mondtam neki: te bolond vagy! ő viszont: Eredj, te pedig hitetlen vagy. Egynéhány napok mulva a' *Pont de Cei* Inzsiner *Tijon Gelin*, kiről már volt fellyebb szó 6 frankban fogadott velem, hogy a' kit én *Bruneau*nak tartottam, az az ifju *Felipaux*; de én megnyertem ötet. Elölülő: igaz-é a' mit ez az aszszony mond? Brun. egyszer láttam ezt az aszszonyt. *Jourdan Aszszony*: még ezt az aszszonyt; — az atyád testvére leányát, te grobian! *Bruneau*: nem figyelmeztem a' fetsegésére: azonban lehet valami a' dologban. *Bruneau*nak sógora *Delaunay* Vihiersi fatzipötsináló is ott volt a' több tanukkal. Kérdezte az Elölülő tőlle, hogy igaz-é hogy *Bruneau* nála dolgozott és hogy sokszor meg is verte? *Delaunay* lehet, úgymond, én két kezemmel keresem kenyeremet, és ha gyermekeim a' magok kezekkel nem akarnak dolgozni, én az enyimekkel szoktam őket meginteni."

* * *

Minkeelőtte ezen pernek további folyását közlenénk, előre jelentjük a' *Bruneau* 's társaira már a' *Roueni* politziai ítélőszéktől kimondatott sententziát. *Bruneau* 3000 frank pénzfizetésre, 5 esztendeji, 's ezenkívül a' törvényszék előtt való illetlen magaviseletéért, két esztendeji fogságra, és a' per költsége' 4-ed részének

meglétésére íteltetett. Eltelvön ez az idő, hogy magaviseletére nézve vigyázat alatt maradjon. Ezenkívül minthogy úgy látszik, hogy szökött katona, az illető törvényszéket effelől tudósítani kell. *Branson* 2 esztendei tömlötzre, és a' költség' egy negyed részének megfizetésére íteltetett. *Tourly*, *Dumont Aszszony*, és *Matouillet* felszabadítottak. *Bruneau* mikor felolvasták szententziáját nem mutatta magát olyan szemtelennek, mint azelőtt; tsak azt mondta: ezért én a' maradok a' ki voltam. Mikor elvitték, ezt mondta azokhoz az aszszonyokhoz, kik a' tömlötzben meglátogatták: Volt ezeknek okok, hogy hozzám jártak; ők az okai, hogy kárhoztatnak.

Nagy Britannia.

A' *L. Wellington* Párisi történetének híre Febr. 15-dikén érkezett meg Londonba. Maga a' Herceg küldött *Lord Bathurst*nak hivatalos levelet, melyeknek elolvasása után ez a' Minister egyszeribe *Carltonhouse*be ment, hogy azokat a' Regens Printzel közölje. Hosszas együttlétek után *Lord Bathurst* hirtelen postát küldött *Lord Wellington*hoz.

A' *Hessen Homburgi* Örökös Printznek *Ersébeth Kir. Hercegaszszonnyal* lejendő házassági egybekelések már tsakugyan igaz. Husvét hetére van az öszveesküvés határozva. A' Herceg a' Királyi familiához tartozó személyeket látogatja. Eddig való szállásáról a' *St. James* palotában számára készített szállásra költözött.

Királyné ő Felségével ilyen dolog történt: A' Printzaszszonyokkal *Windsorba* menvén, éppen abban a' szempillantásban, mikor a' kotsi már előment, hogy beüljenek, egy ifju, tsinos ruhájú ember erővel beakart a' strázsa mellett a' palotába nyomakodni. A' strázsa vissza

akarván ötlet tartóztatni, egy ideig csak szóval erősítette hogy ő a' Királynét látni akarja, hanem utóbb még a' páltzáját is felemelte a' strázsákra. Eljön két katonatiszt, megfogatják az ifjat, és kikérdezik; de minthogy hibáját és illetlen magaviseletét megvallotta, szabadon bocsátották.

Maitland Kapitány protestált az *Edinburg-Montly-Registerben* Bonaparténak a' *Bellorophon* nevű hajón való magaviseletéről találtató tikkely ellen. *Bonaparte*, úgymond ő, a' hajón nem viselte magát kevélyen, és mikor a' hajóra ment még csak annyi tiszteletet sem tettek neki, a' mennyi egy Generalistillet. Ő (*Maitland Kap.*) Bonaparténak elébbi állapotjához illő tiszteletet nem mutatott. *Bonaparte* soha sem fenyegetődött azzal hogy magát megöli, hanem a' körülötte lévők ezt csak abból gyanították, hogy *Szent Ilonára* tellyességgel nem akart menni.

A' Jóreménségfokáról Angliába a' multt hónap közepén érkezett utazók azt a' hírt hozták magokkal, hogy mikor ők Decembernek utolsó felében *Szent Ilona* szigetét elhagyták, *Bonaparte* igazán nagyon beteg volt.

A' *Mallisoni* úszórúhákkal ismét teszik a' próbát, hogy ezen hasznos ruhát közönségesebbé tegyék. A' kin ilyen ruha van, ha soha úszni nem tudottis, tud, le nem megy a' vízbe, és ha kősziklához tsapná is a' hab, még sem esnék semmi is rajta.

B é t s.

Ő Cs. K. Felsége az itt lévő barom

orvoslási szerzeménynél az Anatomiai és Physiologiai tanítószéket, *Erdélyi Mihály* Orvos Doktor és Correpetitor ura bizni, kegyelmesen méltóztatott.

* * *

Austriában szép tavaszi napokkal kezdett kedveskedni a' Mártzius.

* * *

Nagyban Kereskedő *Kaan Samuel* úrnak csak mostanában Bétsben felállított gyapju tisztító Intézete annyira magára vonja a' közönséges figyelmetességet, hogy Felséges Urunk maga is méltóztatott annak meglátogatására leereszkedni. Már azelőtt *Antal* és *Rajner* Cs. K. Fő Fő Herczegek, közelebb pedig Hazánknek hatalmas Magnásai *Eszterházy* és *Pálffy* Herczegek, úgy nem külömben Gróf *Zichy Károly* ő Excja szemlélték azt meg. Hogy pedig mi ezt itt mint hazánkra tartozó dolgot, úgy vesszük, holott az Intézet Bétsben van: annak az az oka: mivel *Kaan Samuel* úr magyar indigena, — és mikor Felséges Urunk az Intézetet megtekinteni méltóztatott, magyarországi nevezetesen a' száraz föld egyik legnagyobb gazdájának *Herczeg Eszterházy Miklósnak* jószágaiból való gyapjut választottak a' tisztításra annak megmutatására, hogy menayire közel lehet azt finomságára nézve a' más Országheli gyapjuhoz vinni. Erre nézve egy különös Kabinetumot tsináltak, mellynek falai, teteteje, allja egészen *Kaposvári* gyapjúból állottak. Ez a' gyapjú hó-szin fejjérségével igen különös látás volt a' szemnek.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Mártz. 3-dikén 287 $\frac{1}{2}$ — 4-dikén 285 $\frac{2}{3}$ — 5-dikén 285 $\frac{1}{6}$ — forintot

Hazai Dolgok és egyéb Toldalekok.

Magyar Ország.

Keszthely, hol a' hasznost a' széppel olly ízléssel öszve tudják párosítani, hol a' Nemzet' boldogsága, és ditsőssége alá egyformán szántanak, és a' hol soha a' Felséges Uralkodó Ház eránt tartozó tiszteletnek kimutatására elő adódott alkalmatosság használatlan maradni nem szokott, most is úgy inneplette Felséges Urunk születése napját, hogy effélet nem minden helyekről olvashatunk. Azokon az ájtatossági buzgó tzeremoniákon kívül, mellyek bözött a' város' népe ö Felségének hosszú és virágzó életéért sohászko- dott az Egekre, tudományos innep tartatott a' Georgiconban, melly is így ment végre: Ezen Intézetnek ez idő szerént való *Archonja*, Fiscalis és a' Törvényeknek Doctora Tit. *Pfahler* Károly ur legelsőben egy beszédet tartott, mellyben Felséges Urunknak Fejedelmi virtusait különösen a' Császárné ö Felségével közelebb tett utazására való tekintetből elő adta. Az innepre megjelent vendégek közzül Dukai *Takáts Judith* kisaszszony a' boldogútt Palatinusné, *Hermine* Cs. Kir. Fő Herczegaszszonynak halálára egy szomorú versezetet olvasott fel. Az ide való tanuló intézetekből *Festetits Ernestus* és *Leo* Grófok, — *Gosztonyi Sándor*, és *Szigethi József* Pristaldeumi Practicánsok, — *Magger József*, *Gertinger Adolf*, *Fleischer Samuel*, *Németh Péter*, és *Fábriczy László* Gazdasági Practicánsok, — továbbá *Vadnay Lajos*, és *Simon Mihály* a' Humaniora névvel nevezett tudományoknak tanulóik, verében 's prózában írt darabokat olvastak fel magyar, deák, és német nyelven. *Gosztonyi Sándornak* Fő Herczeg *Istvánnak*, a' Palatinus ö Cs. K. Fő Herczega fia-

nak születésére irtt magyar versezetét már maga a' tárgy is kedvessé tette. Azután 800 forintokból álló jutalomnak kiosztása vétetett munkába. Négy olyan férfiak választattak ki, kik a' Hazában a' tudományoknak elterjesztésére legtöbbet tettek, kik közzül mindeniknek egyforma jutalom íteltetett. (Ezen Tudósoknak neveiket, ha szabad, tudni óhajtanánk!) Azután a' uagyobb erdő nevelő kertben Hazánk néhai koszorús Poëtájának *Csokonai Vitéz Mihálynak* emlékezetére, és a' Magyar Litteratúrára nézve magát érdemesített *Kazinczy Ferentz* úrnak tiszteletére két fákát ültettek. Estve musikai mulatság tartatott, mellynek alkalmatosságával *Festetits Ernestus* Gr. magát a' klavíron egy kontzertben különösen megkülömböztette.

* * *

Karlovitznak lakosait ismét hasonló természeti jelenés rémitette meg a' multt Jan. 20-dikán; a' minémü 1815-ben Januariusban mutatta magát. T. i. a' föld elkezdett egy helyen lassan lassan süjjelezni, melly süllyedés két nap tartott. Három jó materiából készült magános házakból ki kellett a' lakosoknak menni, mivel a' házak bedüléssel fenyegetődztek. A' Polgári Ispotály, és sok más házak körül belől megrepedeztek, a' *Barstolba* vivő ut darabonként lesüllyedett, sok helyeken pedig olly széles hasadások estek rajta, hogy veszedelem nélkül nem lehetett rajta járni.

Tudományos Jelentés.

Régi feltett szándékom volt, hogy a' Magyar Kurir Olvasóira nézve, a' Politikai újságokhoz, a' Hazai Tudósításon kívül, még más közhaszonra tzelező, 's egyszersmind a' Tudósokat sok tekintetben részvételre bírható Értekezéseket

is kaptak egybe: de ennek végrehajtásában, némelly nehéz környülállások mind ez ideig hátráltattak. Ezen szándéknak több Hazai Tudósok segedelme által lejendő teljesítéséhez rövid időn hozzá fogni eltökélt igyekezetem. Addig is pedig, míg ezt legfellyebb a' jövő fél esztendő kezdetével elkezdénénk: sok részről sürgettetvén ez eránt a' Magyar Hazából, kész vagyok minden olyan Tudósításokat, rövid Értekezéseket, különösen a' M. nyelvet, és ennek culturáját illető kérdéseket, feleleteket, nehézségeket megfejtő, és bizonytalanságokat eligazító Világosításokat elfogadni, és azokat vagy magában az újság árkusban, vagy külön, a' Fő Udv. Censura engedelmével, közre botsátni.

Közlök ezennel egy Tudományos Re- és Anti Recenziót, melly hozzám Pestről küldődött.

a' M. Kurir' Kiadója.

Re- és Anti-Recensio.

Buczi Emilhez írott költeményes Levél, a' Hazai és Külföldi Tudósítások' Hasznos Mulatságában (1817) Nro. 50, 51. — Irta K. F., recenseálta K. I.

K——ról, egy Pseudo-Poéta, *Buczi Emilhez.*

A' Poéták' fazekában, hív *Buczim!* kaparászni nem akaron; de a' Magyarokéban általjában, — mérészen: mert ez, én is vagyok.

Az úgy-nevezett *Hasznos Mulatságok'* 50-dik Leveletskéjén, a' többek között, ezek a' Versek is találkoznak (rövidség' kedvéért, tsak egynehányat szanaszél írok-ki: a' többit a' Hazai és Külföldi Tudósításokban lehet rendiben megolvasni): —

Nagy disze Erdélynek, nagy disze a' Teleki Háznak
Szive' érzéseitől nehezebben hajolhat-el, a' mint
S hasznokat-hajtva fut-el, valamint a' völgy' ere,
melly hol

Hirtelen elreppent szép nyoltz napok, Istenek' éjjei!
Oh, akkor lelkem együtt van véletek a' kert'
Szent csorgója körül, hol az holdnak magusi fénye
Játszva tekinte-le ránk az Olasz nyár 's fenyvek' homályán

És ott, a' hol ezüst hajjait a' vad szamos' önti,
Tölteni köztetek és a' kik hozzátok hasonlók. 's a' t.

Ugyanazon *Mulatságok'* 51-dik Levelkéjén pedig, megtalálni ugyanezen Verseknek a' Recensioját is. — A' *Rec. exordiuma*, a' többek közt, ez: „Szó nélkül tsak azért sem hagyhatjuk, mivel „K. úrnak az a' szerentséje vagy nyel- „vünk' szerentsétlenségére, hogy némelly „ifjabb írók az ő különözéseit *vaktában* „követik.“

Ezen beszédre, alatt kinevezett Re- és Anti-Recensens úgy itél, hogy — a' ki valamit *vaktában* követ, nevezetesen a' Nyelvben; attól, a' nyelvet nem lehet azoknak félténi, a' kik valamit, ugyan ebben, *nem-vaktában* tudnak követni. Mert, gondolja-e' *Rec.* hogy egy *vaktában* követő Magyar Író tudna valami olvasásra méltó Munkát írni? — hogy ez által Nyelvünk romolhatna? — hogy azt okos emberek olvasnák? — vagy megismervén azt, el nem vetnék? — Ha pedig vannak, a' kik az efféle különözést követvén, jó Munkát és szép Nyelven, és olvasásra méltót írnak: úgy, nem *vaktában*, hanem *megrágvá* követik azt. Ha megítélve követik, 's egyszersmind a' *Jó-Magyaroknak* tettző Nyelven írják Munkáikat azok az *ifjabb írók*: akkor a' lessz a' kérdés, — ha ők itéltek-e' egyenesebben, vagy *Rec.*? —

Igazán mondja pedig *Rec.* hogy — „elég *divergentia* van Iróink Munkáiban, — 's azt kellene ohajtani, hogy már valahára egyesülhessünk.“ — De én erre azt mondom, hogy — Míg a' *Hasznos Mulatságok'* 51-dik Leveletskéje 404-dik lapján, 1817-ben 's azután, ezt találjuk: — *beszédjökön*: mindaddig, az az, míg a' világ világ lessz, soha-sem

eggyesülünk. Mert ez a' különözés tsak azért akara lenni, hogy azt ettől: — *beszédeken* — meg lehessen különböztetni. Már pedig ezt, ha egyszer (sok ezerek ellen) tsak ugyan meg kell különböztetni (?); nem elég volna-e — *beszédjeken*? — vagy hogy azoknak kedvöket töltsük, a' kik a' *Jé* magyar nevét nem tudván, ezt *Jod*-nak hívják, — *beszédökön*? — Hogy szenvedhetik azok az Ö-k ott meg azt a' tsömör 'Sidó *Jod*-ot? — —

Külömben, a' *Rec.* nehéssége tsak az, hogy a' felhozott Verseken, Deák-ságot követő elharapások (elisiok) vannak, mint kiki láthatja. — De a' *Rec.* argumentoma nem pásszol: mert állítása ellen, tagadom hogy *Virgil*, *Horátz*, *Ovid* tele nem volnának elisiókkal. Igaz az, hogy ezek a' Deákok már, nem beszéltek éppen úgy a' magok Irásaikban, mint némely alföldi Magyar-paraszt-Enniusok, Plautusok, közbeszédjekben szoktak — *Monken*? — mit mond kend; 's több efféle: de még is tsakugyan egymást éri az említett 3 Poétában is a' rendes elisio. — Én, az idegenek', de kivált holtak' Nyelvét, ha bár azt követte is K. úr, nem vettem volna fel ellene, erősségnek; hanem tsak a' magunkét. Mit parantsol a' mi Nyelvünk' *sajáttjából* Virgil uram 's a' t.?

Hogy pedig a' Magyarban az elharapások — az okosok — magokban sem volnának (404 lap, 3) szépségek, — tagadom: mert p. o. *szint' úgy vagy szint-úgy sokkal szebb mint szinte úgy vagy szintén úgy; Gazdaszszony, mint gazda aszszony; Gazduram mint gazdauram, hasztalan* (pro, híjjába) mint haszontalan; — *Hab' ichs?* — mint *habe ich es?* — — 'sat. mint 's a' t

Én, mondom, ha a' fazékba mérészlettem volna nyúlni, azaz, ha a' Recensensnek lettem volna (magyarismus); a'

Deákról, Görögről (igen is, a' *Görög-ről*, a' hol még több, ezer az elisio) egészen elfelejtkezvén, a' mi saját Nyelvünk' tulajdona szerént, ezeket jegyzettem volna inkább meg: — 1.) — — —

De, mást mondok. Még jobb lett volna: — azokon a' Verseken, holmi corrigátiót tettem volna, 's az egészet tettem volna fel mustrául a' *vaktában* követő *ifjabb-iróknak*, ilyen formán: —

Buczi Emilhez.

Kedvelt híve, Buczim, Veselényinek, a' te barátod
Hogy temagad hallgatsz, hogy hallgat Kornisod, érzi.
Szóllj, mint vagy te? miként vagyon ő? szóllj, mint
vagyon anyja

Erdélynek 's Telekink' Házának nagy-betsü disze, 's
Hiv, mint atya, kinek hamvedrét tiszteli jó, rossz?
Mint van Kenderesink? az az újj Fábrius, a' ki
Szív-érzéseitől ne ezebben hajlana, mint-sem
Fenn ösvényétől az egek' nagy fényre hajólhat;
A' ki, midőn fergetegek rá-rontanak, ámbár
Némulást javasol neki a' lelketlen okosság,
Azt teszi, a' mit az ész, tisztség, 's szép lelke pa-
rantsol, 's

Tilt a' haszna-leső ravasz és lelketlen okosság.
Hát Feketénk! a' nyájas Öreg? kinek élete halkal 's
Hasznót-hajtva fut-el, valamint a' völgy ere mely, hol
Szent ligetet serdit, hol szomjú hódakat áztat.
Emlékeztek-e még róllam? vagy már el is óltá
A' szeretett vendég' emlékezetét az időtske? —
Két Hava múlt-el már, hogy az eltávozni szokatlant
Kedvelt honja megint elzárta: de, nem fog-el engem
Gyermekeim' szeretett kised köre, nem fog-el író —
Asztalom úgy, ha azért titeket ne sohajtsalak, oh ti
Hirtelen elreppent szép nyóltz napok, Istenek éjj'i!
És mikoron hátára veszen Brüsöm, — egykor az
Erdély'

Első Ifjáié, 's az enyim már, — ánglus.apától
Stambuli kantza-kölyök, gyöyörü mag! — rázza
rövidre

Mettzett kis farkát, 's hattyú-nyaka gyenge serén-
nyét, 's
Játtzva, nyeritve, szökelve viszen Kázmérba Napamhoz,
'S egy pár szép szemhez, közelebb, Házára-Mikó-
nak, 's

Ifjúvá teszi azt, kit az évek sújja hanyatlat.
Oh, akkor lellem veletek forog, ott repes a' kert
Szent tsorgója körül, a' hol a' hód mágusi fényre
Játtzva tekinte-le ránk fenyvek 's jegények akadékin
Ott, a' hol a' bomlott hab-ezüstös vad Szamos ómlik, 's
Rőt Brüsöm anyja után szökdelleni kezdve, legelső
Perjéjébe, harapdálván, a' szarvasok, özek 's
Fátzányok' mezején, 's kívánnám életemet itt el-
Tölteni köztetek, és valakik veletek nemes érzők.

Illyen formán, mondom, de *jobban*, és tsak hevennyében lett volna szép és talán hasznos, a' K. úr' verseit megfóltozni; 's egy-úttal azt is eszébe juttatni (mert különben, jobban tudja mint mi Rec.sék ketten), hogy a' szorúlt Poéta, valamint *Jupitert* (a' ki pedig nem utólsó Kavallér volt) két p-vel: úgy, *Telakit* is bizvást írhatta volna két l-el, — ha Wesselényit egy s-el írhatta, — talán a' Diploma' ellenére? Egyéberánt, —

Hogy a' H nekem, a' *Magyarban*, a' legmegtestesedettebb mássalhangzó, azt vallom. Hogy pedig az — a' *hol*, ketős hangú; — talán az az oka, mivel p. o. ezt: *Ahol megyen*, így írjuk és mondjuk. — Külömben, én ezen, éppen nem vetekedem.

Ha tsak egy verset *találtam* is jobban írni, én lúzfa-poéta, mint volt, — és talán egyetse rontottam, még inkább el? — talán már tsak azzal is többet tettem; mintha tsak kimenetel nélkül káráltam volna.

Megjegyzem még azt, — ha a' szép vers' írása' módja ellen nem vétenék? — hogy a' Tzigány- 's-et, valamint az és-t is, valahol tsak nem természeti következből áll ott, mindég ki kellene hagyni: mert ezek, a' könnyen fojni akaró, a' nélkül is elég köptzös magyar beszédet, rendkívül, betstelenítik. — Hát ahhoz, hogy őket *utól rakám*, — mit szóllanak az ahhoz jobban értő, bölts Magyar Poéták? — mert az (ob) szótagot, magában sohase tesz'. Minél kevesebb és vagy 's, sőt általjában, particula van a' versben; annál szebben hangzik az, az én képzeletemnek: a' jelenvaló poétai Lélek, mindezek mellett, legfőbb dolog.

Polycarpus.

Rajzolatokban előadott Utazás.

Magyar Országban,

A Vág Vize Mentében.

Magyar Ország akármelly tekintet-

ben annyi külömbféle természet szépségeivel és gazdagságaival bővelkedik, hogy valóban akármelly ezen tárgyakra kiereszkedő Munka figyelmetességet érdemel, és még azon esetben is számot tarthat a' kedvellőkre, midőn az ezen Országának tsak egy Részét illeti.

Imé itten egy olyan Utazást adunk elő Rajzolatokban, melly Liptó Vármegyében a' Vág vize eredeténél kezdődven, ezen víznek a' Dunába való szakadásánál végződött, 's olly nevezetes Táj-jékok szemlélését terjeszti előnkbe, melyek mind természeti szép fekvésekre, mind históriai nevezetes voltokra nézve leírást és nagy figyelmetességet érdemelnek.

Ezen Táj-jékok Rajzolatjai huszonnyolc levelekben jelennek meg, tusmánnírral, velin papiroson, kiszínelve, és minden Rajzolatnak a' rövid leírása Magyar, Német és Frantzia nyelven hozzá adódik. A' Munka maga illyen nyomtatásban jelen-meg, mint ezen Híradás, nagy Negyedréthben.

Az egész Munka két Tsomóban fog egymás után megjelenni, 's mindenik Tsomó négy Rajzolatáblát foglalván magában, az ahhoz való magyarázatokkal együtt jeles borítékban leszen. Végre pedig a' Vág vize folyását egy különös Táblán leábrázolva úgy és azért adjuk mellé, hogy a' szerént a' Tárgyak Rajzolatait az Utazás 's a' viz folyamata szerént lehessen elrendelni.

Minden Tsomónak a' Subscriptio szerént meghatározott árra, öt forint ezüst pénzben, a' Tsomónak átalvételekor tétetik-le. Ezen Subscriptio itt Bétsben a' Kiadónál eshetik meg, úgymint: Fischer Jó'sef Professornál és Cs. Kir. Kamarális Rézmetszőnél, kinek lakása ez: Raubenstein-gasse Nro. 995 a' 3-dik emeletben.